

GAA URD *DIN GIERNING AT GIØRE*
 MILDT DU VED SJÆLENE RØRE
 MAA SANDHED OG KLÆRLIGHED FØRE
 ****PAAVIDDERNE OP****

Nr. 7

Urd utkommer hver lørdag og koster kr. 1.25 pr. kvartal. 10 øre pr. nr. Eksp.: Tostrupgaarden, Kr.a.
 Redaktion & utgivere: Cecilie & Anna Bøe. Telefon 77 86 og 13 539.

18. aarg.

Ved fru Mathilde Schjøtt's 70-aarsdag.

19. — 2. — 1914.

Ingen ensomhet er mere knugende end storbyens. En kan faa den over sig, om en ikke færdes i de europæiske storbyer. Det er nok at være i Kristiania. En kommer ind fra smaabyen, eller fra landet. Bor paa et likegyldig fremmed værelse med likegyldige fremmede møbler. Ukjendt, uten slegt, uten forbindelser. Intet hjem at ty til, naar søndagen bringer stans i arbeidet. En gaar ut, for en orker ikke dette ensomme fremmede rum; en later som en blander sig mellem alle de andre. Men en er alene — ganske alene — saar, hjemløs. Fra et aapent vindu klinger en melodi, mot gardinet tegner sig en profil — der er *hjem*, der er mennesker som hører sammen, men du er alene, ensom midt i denne store by. Og saa møter du en dag et *menneske*. Et menneske med hjerte og forstaaelse, et menneske som bryr sig om slik en fremmed fugl; som tar sig av en, hjelper en, tar en ind i sin omtanke, lar en føle hjertevarmen og den fine deltagelse i sorg og glæde. Et saadant menneske er fru *Mathilde Schjøtt*.

Andre vil først og fremst tænke paa den aandfulde forelæser, naar de ser hendes navn. Eller de vil mindes kloke og fine ting av hende de har læst. «Læseforeningen for kvinder» skatter i hende et av sine mest interesserte medlemmer, og de unge piker paa «Fagskolen i Wergelandsveien» glæder sig over de aandsværdier hendes foredrag der gir dem.

Og alle disse har ret. Fru Schjøtt har indtat og indtar fremdeles en fremskudt plads i vort literære liv. Især som kritiker — fortolker vil jeg heller kalde det. Da «Nyt Tidsskrift» for en 30 aar siden begyndte at utkomme under redaktion av Ernst Sars og Olaf Skavlan, var fru Schjøtt en av tidsskriftets faste medarbeidere. Og der skulde et ganske andet mot til i de dage at vedkjende sig medarbeiderskapet

i «Nyt Tidsskrift» end vi nu egentlig kan forstaa. Det var i de store politiske kamps tid, da striden gik høit, og venstrepartiet fik attest baade for gudløshet og umoral. Og «Nyt Tidsskrift» sognet absolut til venstre. Og i dette organ skrev fru Schjøtt om tidens radikale forfattere og omtalte baade samfundsfarlige Ibsenske dramer og Bjørnsonske umoralske romaner — og det med forstaaelse! Og M. S. — som gang paa gang — slog til lyd for denne literatur og disse forfattere var en *dame*, til og med en fra byens bedste kredse!

Fra de senere aar har vi hendes indgaaende studie over Alexander Kielland, hvis forfatterskap hun sætter megen pris paa. Især beundrer hun hans fine sprogsans og ypperlige stil. For er det noget fru Schjøtt elsker, saa er det et elegant velformet sprog, harmonisk, vellydende, rent. En kan derfor ikke undre sig over at det nuværende kaos er hende en saare ubehagelig kjendsgjerning.

Rundt om i blade og tidsskrifter, baade i vort eget land og i nabolandene, findes mange værdifulde artikler fra hendes haand, og de som har hørt hendes foredrag om Camilla Collett, eller læst hendes artikler om gamle fru Sars, vil ved hendes hjelp ha faat et levende kjendskap til disse to merkelige kvinder, sterke og originale paa hver sin vis.

Fru Schjøtt's literære interesser har rot i gammel kultur og tradition. Hendes farmor var *Conradine Dunker*, hvis «Erindringer» endnu er de bedste i vor memoire-literatur. De vil leve, naar mange av nutidens «erindringer» har faat støv paa sig, — saa fylt som de er med vid og lune og levende kultur-billede. Og hos advokat *Dunker*, fru Schjøtt's berømte far, vanket tidens betydeligste mænd av mot-satte partier, førere av literatur og politik.

Det er i dette hjem, fylt av tidens kultur, at fru Schjøtt ogsaa aandelig talt har sin rot. Hun fik en udmerket opdragelse, en grundig undervisning i sit hjem, og flere utenlandsreiser og længere ophold i utlandet — bl. a. hos den danske digter Chr. Winther — utviklet hendes lysende intelligens og gav næring til hendes estetiske sans.

Hun har den kundskapsmengde som ikke maales med artium eller middelskole-eksamen, men som organisk sænker sig ned hos den som vokser op i en slekt, hvor aandsinteressene har tradition. Hun har den sikkerhet som ikke lar sig rive med av et henfarende veir, men vurderer mennesker og fænomener ut fra sit eget grundfæstede syn. Hun har det djerve mot at ha sin egen mening og fremholde den, naar det trænges. Og hun har den aandens elasticitet at hun kan interessere sig for og følge med den yngre generation, i dens kamp og dens arbeide, dens seire og dens nederlag.

Derfor var hun en av kvindebøvegelsens første støtter, en av «Nylænde»s fineste penne, og hun har altid vaakent fulgt kvindernes kamp, om hun ikke alltid har sympatisert med de former denne sommetider har kunnet anta.

Ja, de har ret, alle de som mindes fru Schjøtt's offentlige virke og idag sender hende sin tak for det de har mottatt gjennom hende. Vi som tør kalde os hendes venner, takker for meget mere. For samtaler som gjør livet rikere og livskunsten lettere, for ord som mildner et oprevet sind, for raad som viser vei ut av livets vanskeligheter, for «kjærlighetsgjerninger mot hendes næste», som aldrig kan glemmes. Og vi takker for den taalmodighet og godhet som faar hende til at lytte — til at høre efter. Denne store kunst, som bringer ens sind til at aapne sig, saa hjertesproget kommer frem, fordi man føler at de gode øine ser saa forstaaelsesfuldt paa livet, — fordi tausheten hos den lyttende er saa talende.

Vi sender vor tak for hjertets godhet, for sindets trofasthet, for den aandens adel som præger al hendes færd!

Karen Grude Kådet.

Minder.

Saa fast var baandet,
saa dypt blev skaaret.
Saa bitter smerten
i aapne saaret.

For øm var haanden,
for bløt din stemme.
For stor blev lykken,
— jeg kan ei glemme.

Saa kold er vinden,
som mot mig jager.
Saa ensom veien,
hvor nu jeg farer.

Amtmandens datter.

Av Marika Stjernstedt.

— Autorisert øversættelse ved C. B. —

(Forts.)

Om natten laa Peter Karell vaaken og grublet. Bestandig den samme kamp, tænkte han. Aa, jeg er romantisk, tænkte han videre; vilde hun lokke og fængsle mig slik som hun nu gjør hvis hun var anderledes, hvis hun var bedre? — Og i ordet romantisk la han en nedsættende betydning: sværmeri og svakhet. Han var vant til at reflektere og ransake sig selv, næsten til overdrivelse. Han trodde om sig selv at han var ærgjerrig og begjærlig efter magt. I virkeligheten var han ærekjær paa samme tid som han var tilbakeholden, han frygtet for at gjøre sig latterlig hvis han skulde optræ med nogensomhelst myndighet, endog naar han mente sig at ha fuld ret dertil. Blot likeoverfor Daniela vaaget han uforbeholdent at blotte sin ædleste og inderste overbevisning. Og hun var ham ikke mindst dyrebar av den grund. Han pintes av længsel efter hende; han skjaly naar han tænkte paa at kunne eie den lille skikkelse om han blot kaldte hende til sig; men han hadde paalagt sig urokkelig disiplin i det punkt. Han ante hvor nødvendig det var at være sterk, allermost for hendes egen skyld.

Han tænkte ogsaa paa Elvine Salta.

Engang var det hende han drømte om. Han var næsten bare gutten dengang. Det var hjemme i den lille by, og hun var den netop ankomne amtmands datter. Paa gaten vendte alle sig om efter hende, og hun besvarte alle hilsener med en slik yndefuld bøining av hodet; ingen av de andre unge piker kunde gjøre hende det efter. Men Peter Karell, en almindelig gymnasiast, ikke vakrere, ikke mere begavet end mange andre, han hadde bestemt at hun skulde være hans elskede. Han fantaserte og drømte: En dag aapnes hans dør. Hvem er det? Er det Dem, frøken Salta? De gaar sikkert feil! — Men nei, hun gik ikke feil, hun skjulte ansigtet i henderne og vaaget ikke at si hvorfor hun kom. Han springer op, næsten vanvittig av lykke. Han forstaaer det likesaa godt somom hun hadde skreket det ut, at det er ham hun elsker og ingen anden.

Men da tilsidst en kvinde en dag kom til ham, saa var det ikke amtmandens datter, og de gamle fantasier blev lagt væk og glemt. Der gik endda nogen aar; og alt dette var litt efter litt blit blekere for ham end mindet om en drøm.

VII.

Den ukjendte som Daniela en dag hadde vekslet nogen ord med, og nu senest denne aften hadde set fare forbi i en bil, var løytnant Henrik Pasch.

Han var søn av professor Pasch ved «Kunstakademiet», hadde et par værelser i første etage i et stort elegant hus i en av tvergaterne fra Strandvågen. Efterat hans far, som ikke var videre formuende, et par ganger hadde været nødt til at betale hans gjæld, hadde han knapt nogen forbindelse med sit hjem. Men hans elskerinde, grevinde Ida Hägerskytt, hadde med god smak hjulpet ham at møblere de par rum. Hun hadde git ham raad ved valget av tepper og møbler, hadde brodert vakre puter til divanen, og selv forært ham alle slags smaasaker: blomsterglas, askebægere osv. Det hele ga et sterkt indtryk av komfort og en forfinet smak.